

Teaching Guide

Identifying Data				2016/17
Subject (*)	Tecnoloxías da información e a comunicación en educación	Code	652G01005	
Study programme	Grao en Educación Infantil			
Descriptors				
Cycle	Period	Year	Type	Credits
Graduate	1st four-month period	First	FB	6
Language	SpanishGalician			
Teaching method	Face-to-face			
Prerequisites				
Department	Pedagogía e Didáctica			
Coordinador	Fernandez Prieto, Marta	E-mail	marta.prieto1@udc.es	
Lecturers	Fernandez Prieto, Marta	E-mail	marta.prieto1@udc.es	
Web	campusvirtual.udc.es/moodle			
General description	A materia de Tecnoloxías da información e a comunicación en educación forma parte do plan de estudos do grao en Educación Infantil, se cursa no primeiro curso e é unha materia de Formación básica de 6 créditos ECTS. Os estudos conducentes ao Grao en Educación Infantil teñen como principal fin dotar aos futuros mestres das competencias necesarias para desenvolver a actividade docente nos niveis educativos de 0 a 6 anos. Entre as funcións centrais na actividade docente está o deseño e desenvolvemento dun curriculum que permita o desenrolo integral dos nenos e nenas das etapas da Educación Infantil e que responda a unha serie de principios xerais relacionados cunha educación democrática, inclusiva e preocupada pola xustiza social. Como elementos clave do curriculum sobre o que o futuro mestre deberá tomar decisións están os medios e recursos didácticos que permitirán o traballo dos contidos do curriculum e contribuirán a consecución dos fins educativos buscados. A materia de Tecnoloxías da información e a comunicación en educación dotará os futuros mestres coas competencias necesarias para poder analizar, avaliar, seleccionar, utilizar e crear recursos baseados nas tecnoloxías da información e da comunicación. Na sociedade actual, definida como sociedade da información, a xeración, procesamento, manipulación e transmisión de información gracias as TIC son agora as actividades centrais e as principais fonte de produtividade e poder. A escola debe responder aos avances tecnolóxicos tendo en conta que a mera introdución das novas tecnoloxías no curriculum non implica a mellora da calidade da educación, sendo posible seguir reproducindo formas tradicionais de ensinanza pero con novos medios. É por isto necesario unha reflexión previa sobre os fins buscados, os cales deberán encamiñarse a formar a futuros cidadáns con capacidade para analizar de forma crítica a información transmitida a través das TIC, con capacidade para crear información mediante as TIC, con capacidade para aprender a aprender e comprometidos coa defensa da xustiza social. Dende unha postura crítica ante as novas tecnoloxías o docente deberá, por unha banda, guiar o estudante na súa construción do coñecemento, contribuíndo a súa vez a que se converta en intérprete crítico dese coñecemento. Ademais o docente deberá ser consciente da non neutralidade da tecnoloxía e dos intereses que se atopan tras todo avance tecnolóxico, analizando, por exemplo, o papel das novas tecnoloxías no aumento ou diminución das desigualdades sociais. Por outra banda o docente deberá utilizar estes recursos tecnolóxicos para favorecer a investigación da súa propia práctica levando a cabo procesos de investigación-acción que favorezan a mellora da súa labor docente. A materia de Tecnoloxías da información e a comunicación en educación asignada a área de Didáctica e Organización escolar se relaciona con outras materias do primeiro curso do plan de estudos como poden ser Deseño, desenvolvemento e avalización do curriculum, Socioloxía da educación ou Valores e educación para a igualdade.			

Study programme competences	
Code	Study programme competences
A1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período de 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
A5	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico.
A13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeracionais; multiculturalidade e interculturalista; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sustentable.
A21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo na aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 e do período 3-6.
A25	Abordar análises de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuais.
A28	Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil.
A29	Valorar a importancia do traballo en equipo.
A30	Participar na elaboración e seguimento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e na colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.
A41	Fomentar experiencias de iniciación ás tecnoloxías da información e a comunicación.
A57	Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas.
A62	Relacionar teoría e práctica coa realidade da aula e do centro.
A63	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica.
A64	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se podan establecer nun centro.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas e tomar decisións de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, autocrítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa e espírito emprendedor.
B5	Traballar de forma colaborativa.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo.
B9	Autonomía na aprendizaxe.
B10	Capacidade de análise e síntese.
B11	Capacidade de busca e manexo de información.
B12	Capacidade de organización e planificación.
B14	Capacidade para detectar as súas propias necesidades de aprendizaxe ao longo da vida.
B15	Capacidade para asumir a necesidade dun desenvolvemento profesional continuo, a través da reflexión sobre a propia práctica.
B17	Capacidade para presentar, defender e debater ideas utilizando argumentos sólidos.
B19	Comunicación oral e escrita na lingua materna.
B22	Creatividade ou capacidade para pensar as cousas desde diferentes perspectivas, ofrecendo novas solucións aos problemas.
B25	Utilización das TIC no ámbito de estudo e do contexto profesional.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Learning outcomes

Learning outcomes	Study programme competences		
Capacidade para comprender e analizar de forma crítica o papel das TIC na sociedade e na educación desenvolvendo un compromiso ético co papel liberador das novas tecnoloxías fronte o seu posible papel opresor.	A13 A41	B3 B6 B25	C3 C4 C6 C8
Capacidade para preparar, seleccionar, avaliar, crear e construír materiais didácticos coas TIC para o traballo das distintas áreas do curriculum da Educación Infantil e tendo en conta principios educativos como a educación democrática e inclusiva e a preocupación pola xustiza social.	A1 A5 A25 A29 A30 A41 A57 A62	B2 B3 B4 B5 B10 B11 B12 B17 B19 B22 B25	C1 C3
Capacidade de emprego das TIC como ferramentas que, adecuadamente integradas no curriculum, poden contribuir a mellora da formación docente, da calidade do ensino nos niveis da educación infantil e que poden favorecer os procesos de construción do coñecemento por parte dos estudantes.	A21 A25 A28 A41 A62 A63 A64	B1 B7 B9 B14 B15 B25	C7

Contents	
Topic	Sub-topic
1. TECNOLOGÍAS, SOCIEDAD Y EDUCACIÓN: LOS CENTROS EDUCATIVOS Y LA INTEGRACIÓN DE LAS TIC	1.1. Procesos de globalización y las TIC. Influencia en el sistema educativo y la formación de profesores y estudiantes. 1.2. TIC, contenidos y escuela: Planes, programas, proyectos y Leyes para el trabajo con TIC en los centros.
2. CENTROS, PROFESORES Y ESTUDIANTES DE EDUCACIÓN PRIMARIA FRENTE A LA RED. USO, DISEÑO, ELABORACIÓN Y UTILIZACIÓN DE LAS TECNOLOGÍAS EN LOS CENTROS.	2.1. Entornos, materiales y herramientas virtuales como recursos didácticos para la comunidad educativa de los centros de primaria. 2.2. Elaboración de nuestro proyecto educativo con TIC. Planificación de contenidos y actividades para ciclos, materias y áreas.
3. PROYECTOS EN RED INTERCENTROS. PROPUESTAS INNOVADORAS	3.1. Recursos en web para el aprendizaje colaborativo y cooperativo entre los centros educativos. El trabajo entre los centros de Primaria en el uso compartido de las TIC. 3.2. Nuevos Centros educativos en nuevos espacios para la formación y el aprendizaje.

Planning				
Methodologies / tests	Competencies	Ordinary class hours	Student?s personal work hours	Total hours
Guest lecture / keynote speech	A1 A13 A21	21	6	27
Supervised projects	A21 A25 A28 A29 A30 A41 B1 B7 B9 B10 B11 B25 C3 C8	7	25	32

Collaborative learning	A5 A29 A41 A63 A64 B2 B5 C4	4	10	14
ICT practicals	A57 A62 B4 B25 C3 C6	4	10	14
Workbook	A1 A21 B3 B6 B14 C6 C7 C8	1	15	16
Oral presentation	A30 A41 B7 B9 B10 B12 B15 B17 B19 B22 B25 C1 C3	4	15	19
Mixed objective/subjective test	A1 A21 A28 A41 A63 C6 C8	1	25	26
Personalized attention		2	0	2

(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies	
Methodologies	Description
Guest lecture / keynote speech	Na actividade de sesión maxistral traballarase os contidos que conforman o marco teórico mediante a exposición oral, guiada co uso de presentacións, de medios audiovisuais e coa introdución de cuestións dirixidas ao alumnado coa finalidade de favorecer a aprendizaxe e a construción do coñecemento. Realizarase unha exposición xeral introdutoria de cada un dos distintos temas de que consta o programa, indicando os aspectos que o alumnado debe ampliar co seu traballo persoal, coas oportunas orientacións bibliográficas.
Supervised projects	En torno aos diferentes temas proporase a realización de pequenos traballos de grupo baseados en prácticas a través de TIC. Estas actividades iniciaranse na aula e deberán ser completados mediante o traballo autónomo do alumnado, atendendo as indicacións que se proporcionarán a través da atención personalizada do profesor aos diferentes grupos. Para a realización destes traballos tomaranse como referencia tanto os materiais básicos da materia así como outros complementarios. Basearanse no traballo con distintos recursos na rede, con distintos programas de software gratuito e ferramentas de autor e coa pizarra dixital. Finalmente, a través da exposición na aula, cada grupo compartirá os traballos realizados cos demais grupos.
Collaborative learning	Asesoramiento personalizado para el desarrollo de los debates y para el trabajo colaborativo y cooperativo; para el reparto de tareas por grupos; para la motivación en la cooperación de los grupos y orientación en las discusiones dirigidas que surgen de los debates en grupo.
ICT practicals	Metodoloxía que permite ao alumnado aprender de forma efectiva, a través de actividades de carácter práctico (demostracións, simulacións, etc.) a teoría dun ámbito de coñecemento, mediante a utilización das tecnoloxías da información e as comunicacións. As TIC supoñen un excelente soporte e canal para o tratamento da información e aplicación práctica de coñecementos, facilitando a aprendizaxe e o desenvolvemento de habilidades por parte do alumnado.
Workbook	Son un conxunto de textos e documentación escrita que se recolleron e editaron como fonte de profundización nos contidos traballados.
Oral presentation	Presentación oral de los trabajos tutelados
Mixed objective/subjective test	A proba mixta constituirá unha actividade final da materia con carácter avaliativo a través da que o alumnado deberá dar resposta a varias cuestións facendo un tratamento global e integrado dos coñecementos adquiridos, de acordo co conxunto de contidos abordados en torno ás diferentes dinámicas de traballo ao longo da materia.

Personalized attention	
Methodologies	Description

Collaborative learning Supervised projects ICT practicals	A atención personalizada que se describe en relación a estas metodoloxías concíbense como momentos de traballo presencial co profesor, polo que implican unha participación obrigatoria para o alumnado. Corresponde coa atención e seguimento do traballo realizado por cada grupo na realización da proposta educativa, na preparación da presentación oral da mesma e na preparación do exame escrito. A forma e o momento en que se desenvolverá indicárase en relación a cada actividade ao longo do curso segundo o plan de traballo da materia.

Assessment			
Methodologies	Competencies	Description	Qualification
Supervised projects	A21 A25 A28 A29 A30 A41 B1 B7 B9 B10 B11 B25 C3 C8	En relación cos traballos tutelados valorárase: - A consideración y a resposta de todos los puntos do Guión do Portafolio - A adecuación metodolóxica das propostas de traballo. - A profundidade do contido. - O dominio das aplicacións utilizadas na elaboración das propostas educativas. - O tratamento dunha linguaxe propia do contexto disciplinar. - A utilización de fontes documentais complementarias e actuais. - A presentación e a claridade na exposición.	70
Mixed objective/subjective test	A1 A21 A28 A41 A63 C6 C8	A proba mixta consistirá en dar resposta a varias cuestións que implicarán un tratamento global e integrado dos contidos abordados ao longo da materia.	30
Oral presentation	A30 A41 B7 B9 B10 B12 B15 B17 B19 B22 B25 C1 C3		0

Assessment comments
1. OPCIONES DE AVALIACIÓN: Opción A. Alumnado con dedicación completa: asistencia/participación nas actividades de clase mínima do 80%: a) Elaboración e presentación dos traballos de pequeno grupo (70%). b) Un exame escrito sobre os contidos da materia (30%).   Opción B. Alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, segundo establece a "NORMA QUE REGULA O RÉXIME DE DEDICACIÓN AO ESTUDO DOS ESTUDANTES DE GRAO NA UDC (Arts. 2.3; 3.b e 4.5) (29/5/212). Alumnado cunha asistencia/participación nas actividades de clase mínima do 80%: a) Elaboración e presentación dos traballos de pequeno grupo (70%). b) Un exame escrito sobre os contidos da materia (30%).   2. OBSERVACIONES ADICIONAIS: 1- Para superar a materia é necesario obter unha puntuación do 50% do peso de cada unha das partes obxecto de avaliación (traballos tutelados e proba mixta).   2- O traballo tutelado presentarase antes da data do exame oficial (para presentarse ao exame é condición indispensable ter presentados e aprobados os traballos).   3- Dous faltas de asistencia sin xustificar baixa un punto na la nota final.   4- A convocatoria de xullo estará sometida aos mesmos criterios que a convocatoria de xaneiro.   5- Se aconsella disponer de ordenador portátil ou tableta en todas as sesións.

Sources of information

Basic	Adell, Jordi y Bernabé, Yolanda. (2007). Software libre en educación. Madrid: McGraw-Hill. Almirón, Nuria (2008): Web 2.0 ¿a reedición da burbulla tecnolóxica? Revista Red Digital. Area Moreira, Manuel (2009): Introducción a la Tecnología educativa. Universidad de La Laguna. Creative Commons. Libro electrónico. Area Moreira, Manuel; Gros Salvat, Begoña y Marzal García-Quismondo, Miguel Angel (2008): Alfabetizaciones y tecnologías de la información y la comunicación. Madrid. Síntesis. Area Moreira, Manuel (2005): La educación en el laberinto tecnológico. Barcelona. Octaedro. Area Moreira, Manuel (2004): Los medios y las tecnologías en la educación. Madrid. Pirámide. Bartolomé Pina, Antonio (2008): Vídeo digital y educación. Madrid. Síntesis. Cabero Almenara, Julio (coord.) (2006): Nuevas tecnologías aplicadas a la educación. Madrid. McGrawHill. Cabero Almenara, Julio (coord.) (2007): Tecnología educativa. Madrid. McGrawHill. Castaño, Carlos; Maiz, Inmaculada; Palacio, Gorka y Villarroel, José Domingo (2008): Prácticas educativas en entornos web 2.0. Madrid. Síntesis. Cebrián de la Serna, Manuel (coord.) (2009): El impacto de las TIC en los centros educativos. Ejemplos de buenas prácticas. Madrid. Síntesis. Cebrián de la Serna, Manuel (coord.) (2005): Tecnologías de la información y la comunicación para la formación de docentes. Madrid. Pirámide. Ortega Carrillo, José Antonio y Chacón Medina, Antonio (coords.) (2007): Nuevas tecnologías para la educación en la era digital. Madrid. Pirámide. Ovelar, María (2007): Aristocracia bloguera. Revista Red Digital. Revista Galega de Educación (2007): Competencia dixital e ferramentas TIC. RGE Nº 38. Salinas, Jesús, Aguaded, José Ignacio y Cabero, Julio (coords.) (2004): Tecnologías para la educación: Diseño, producción y evaluación de medios para la formación docente. Madrid. Alianza editorial. Xunta de Galicia (2009): Lexislación da Educación Infantil en Galicia. Consellería de Educación e Ordenación Universitaria.

Complementary

Aguilera, José María (1999): Aprendiendo en la era de la información. Madrid. Anaya. Alonso Erasquin, Manuel y Matilla, Luis (1990): Imágenes en acción. Análisis y práctica de la expresión audiovisual en la escuela activa. Madrid. Akal. Alonso Erasquin, Manuel; Matilla, Luis y Vázquez Freire, Miguel (1995): Teleniños públicos, Teleniños privados. Madrid. Ediciones de la Torre. Aparici, Roberto (coord.) (1996): La revolución de los medios audiovisuales. Educación y Nuevas Tecnologías. Madrid. Ediciones de la Torre. Aparici, Roberto y García Matilla, Agustín (1998): Lectura de imágenes. Madrid. Ediciones de la Torre. 3ª edición. Aparici, Roberto; García Matilla, Agustín y Valdivia, Manuel (1992): La imagen. UNED. Aparici, Roberto (coord.) 2000: Nuevas tecnologías, comunicación y educación. Cd-rom. UNED. Area Moreira, Manuel (1999): Futuro imperfecto: novas tecnologías e igualdade de oportunidades. Revista Galega de Educación, nº32, pp.13-19. Area Moreira (2001): Educación en la sociedad de la información. Bilbao. Desclee de Brouwer. Baleirón, Charo et al. (1998): O laberinto virtual. Sobre as novas tecnoloxías na educación. Vigo. Xerais. Bartolomé, Antonio (2002): Nuevas tecnologías en el aula. Guía de supervivencia. Barcelona. Graó. 3ª edición. Bautista García-Vera, Antonio (1994): Las nuevas tecnologías en la capacitación docente. Madrid. Visor. Bonete Perales, Enrique (1999): Ética de la comunicación audiovisual. Madrid. Tecnos. Cabero Almenara, Julio (ed.) (1999): Tecnología educativa. Madrid. Síntesis Educación. Cabero Almenara, Julio (ed.) (2001): Nuevas tecnologías aplicadas a la educación. Madrid. Síntesis Educación. Cabero Almenara, Julio, Llorente Cejudo, María del Carmen y López Meneses, Eloy (2009): La Docencia Universitaria y las Tecnologías Web 2.0 Renovación e Innovación en el Espacio Europeo. Sevilla. Mergablum Edición y Comunicación. Castells, Manuel (1998): La era de la información. Economía, sociedad y cultura. Fin de Milenio. Madrid Alianza. Castells, Manuel (2000): La era de la información. Economía, sociedad y cultura. La sociedad Red. Madrid Alianza. Cebrián, Juan Luis (1998): La Red. Cómo cambiarán nuestras vidas los nuevos medios de comunicación. Madrid. Taurus. Cebrián de la Serna, Manuel et al. (coord.) (1998): Recursos tecnológicos para los procesos de enseñanza y aprendizaje. Universidad de Málaga ICE. Cebrián de la Serna, Manuel, Ríos Ariza, José Manuel (coords.) (2000): Nuevas tecnologías aplicadas a las Didácticas Especiales. Madrid. Pirámide. Cebrián de la Serna, Manuel (2000): Internet en el aula. Proyectando el futuro. Málaga. Universidad de Málaga. Cebrián de la Serna, Manuel (coord.) (2001): Actividades con el ordenador en el aula. Málaga. Universidad de Málaga. Corderch, Jorge y Guitert, Montse (2001): ¿Cómo aprender y enseñar con Internet? Cuadernos de Pedagogía, nº301, pp.56-63. Corominas, Agustín (1995): La comunicación audiovisual y su integración en el currículum. Barcelona. Graó. Crook, Charles (1998): Ordenadores y aprendizaje cooperativo. Madrid. Morata. Chomsky, Noam y Ramonet, Ignacio (1995): Como nos venden la moto. Barcelona. Icaria. Dery, Mark (1998): Velocidad de escape. La cibercultura en el final de siglo. Madrid. Siruela. Echebarria, Javier (2000): Los señores del aire: Telépolis y el Tercer entorno. Madrid. Destino. Estefanía, Joaquín (1998): Contra el pensamiento único. Madrid. Taurus. Fernández Esteban, María Luisa (1998): Nuevas tecnologías, Internet y Derechos fundamentales. Madrid. McGrawhill. Ferrés, Joan y Marqués, Peré (coords.) (1997): Comunicación educativa y nuevas tecnologías. Barcelona. Praxis. Ferrés, Joan (2000): Educar en una cultura del espectáculo. Barcelona. Paidós. Galeano, Eduardo (1998): Patas arriba. La escuela del mundo al revés. Madrid. Siglo XXI. Gilster, P. (1995): El navegante de Internet. Madrid. Anaya. González Quirós, José (1998): El porvenir de la razón en la era digital. Madrid. Síntesis. Gros, Begoña (coord.) (1997): Diseños y programas educativos. Pautas pedagógicas para la elaboración de software. Barcelona. Ariel. Guitart, Joseph (2001): Los multimedia e Internet, al servicio de la educación. Cuadernos de Pedagogía, nº301, pp.64-79. Guitart, Joseph (2001): 100 webs del ámbito educativo. Cuadernos de Pedagogía, nº301, pp.70-80. Gutiérrez Martín, Alfonso (1997): Educación Multimedia y Nuevas Tecnologías. Madrid. Ediciones La Torre. Gutiérrez Martín, Alfonso (coord.) (1998): Formación del profesorado en la sociedad de la información. Segovia. Publicaciones de la Universidad de Valladolid. Heap, Nick et al. (1999): Information, Technology and Society. London. Sage. Open University. Held, David (ed.) (2000): A globalizing world? Culture, economics, politics. London. Routledge. Open University. Joyanes, Luis (1997): Cibersociedad. Los retos sociales ante un nuevo mundo digital. Madrid. McGraw-Hill. Kaplún, Mario (1998): Una pedagogía de la comunicación. Madrid. Ediciones de la Torre. Klein, Naomi (2001): No logo. El poder de las marcas. Barcelona. Paidós. Least, M. (ed.) (2000): Issues in teaching using ICT. London. Routledge. Litwin, Edith (comp.) (1995): Tecnología educativa. Política, historias, propuestas. Buenos Aires. Paidós. Marí Sáez, Víctor Manuel (2002): Globalización, nuevas tecnologías y comunicación. Madrid. Ediciones de la Torre. Martínez, Francisco y Prendes, Mª Paz, ccords. (2004): Nuevas Tecnologías y educación. Madrid. Pearson. Mattelart, Armand (1998): La mundialización de la comunicación. Barcelona. Paidós. Marzal, J., Adell, J.; López, M. y González, C. (2007). La enseñanza de los medios audiovisuales en los niveles no universitarios.

Generalitat alenciana. McDougall, Anne (1998): *Cómo elegir y utilizar software educativo*. Madrid. Morata. Paideia.

Millán, José Antonio (1998): *De redes y saberes. Cultura y educación con las nuevas tecnologías*. Madrid. Aula XXI Santillana.

Mirabito, Michael (1997): *Las nuevas tecnologías de la comunicación*. Madrid. Gedisa.

Negroponte, Nicholas (1995): *El mundo digital*. Madrid. Debate.

Obach, Xavier (1997): *El tratamiento de la información y otras fábulas*. Madrid. Anaya.

Odina, Mercedes (2000): *La aldea irreal*. Madrid. Aguilar.

Pardo Pérez, Juan Carlos (1999): *Transicións sociais, sociedade da información e educación escolar*. Revista Galega de Educación, 32, pp.21-50.

Pérez Tornero, José Manuel (2002): *Comunicación y educación en la sociedad de la información*. Madrid. De la Torre.

Poole, Bernard (1999): *Tecnología educativa. Educar para la sociocultura de la comunicación y el conocimiento*. Madrid. McGrawHill.

Postman, Neil (1994): *Tecnópolis. La rendición de la cultura a la tecnología*. Barcelona. Galaxia.

Gutenberg.

Quin, Robyn y McMahon, Barrie (1997): *Historias y estereotipos*. Madrid. Ediciones de la Torre.

Ramonet, Ignacio (1998a): *La tiranía de la comunicación*. Madrid. Debate.

Ramonet, Ignacio (1998b): *Internet, el mundo que llega. Los nuevos caminos de la comunicación*. Madrid. Alianza.

Ramonet, Ignacio (2000): *La golosina visual*. Madrid. Debate.

Reparaz, Charo; Sobrino, Ángel y Mir, José Ignacio (2000): *Integración curricular de las nuevas tecnologías*. Barcelona. Ariel.

Ríos Arza, José Manuel y Cebrián de la Serna, Manuel (2000): *Nuevas tecnologías de la información y comunicación aplicadas a la educación*. Málaga. Aljibe.

Roma, Pepa (2001): *Jaque a la globalización. Cómo crean su red los movimientos sociales alternativos*. Barcelona. Grijalbo Mondadori.

Salinas, Jesús et.al (2004): *Tecnologías para la educación. Diseño, producción y evaluación de medios para la formación docente*. Madrid. Alianza.

Sancho Gil, Juana M^a (1994): *Hacia una tecnología crítica*. Cuadernos de Pedagogía, nº 230, pp. 8-12.

Sancho Juana María (coord.) (1995): *Para una tecnología educativa*. Barcelona. Horsori.

Sancho, Juana María y Millán L.M. (comp.) (1995): *Hoy ya es mañana. Tecnologías y educación: un diálogo necesario*. Morón (Sevilla). Publicaciones MCEP.

San Martín, Ángel (1995): *La escuela de las tecnologías*. Universidad de Valencia.

Squires, David y McDougall, Anne (1997): *Cómo elegir y utilizar software educativo*. Madrid. Morata.

Steinberg, Shirley R. y Kincheloe, Joe. (comps.) (2000): *Cultura infantil y multinacionales*. Madrid. Morata.

Tiffin, John y Rajasingham, L. (1997): *En busca de la clase virtual. La educación en la sociedad de la información*. Barcelona. Paidós.

Toledo, P. (2001): *Accesibilidad, informática y discapacidad*. Sevilla. Mergablum.

Torres Santomé, Jurjo (2001): *Educación en tiempos de neoliberalismo*. Madrid. Morata.

VVAA (1999): *Sur y comunicación. Una nueva cultura de la información*. Barcelona. Icaria.

Antrazyt/ Medicos Mundi. VVAA (2000): *ATTAC. Contra la dictadura de los mercados*. Barcelona. Icaria.

VVAA (2001): *Porto Alegre. Otro mundo es posible*. Madrid. El viejo topo.

Wolton, Dominique (2000): *Internet ¿Y después? Una teoría crítica de los nuevos medios de comunicación*. Gedisa. Barcelona.

Recommendations
Subjects that it is recommended to have taken before
Subjects that are recommended to be taken simultaneously
Deseño, desenvolvemento e avaliación do currículo/652G01002
Subjects that continue the syllabus
Other comments
Asistir ás sesións presenciais. Se controlará a asistencia a todas as sesións. Realizar o traballo de forma continua ao longo de todo o curso. Levar a cabo un adecuado traballo en equipo e cooperativo. Asistir a titorías sempre que se teñan dúbidas. Traballar de forma individual e en grupo con todos os documentos, artigos, presentacións e demais recursos de cada bloque. Preparar de forma adecuada as presentacións orais. Realizar algún curso de manexo de ferramentas informáticas que ofrece a AFI se for preciso.